

**Experimenteren
begon met een
tweedehands
'roggebroodje'**

**Filmers
in de
NOVA-
arena**

Filmen is bezig zijn met zeker zes tot acht verschillende zaken

In de gesprekken, die we met Albert van Kuik en Jan van Weezenberg hadden, noemden zij Cor Icke als de man op de achtergrond, die hen met goede raad en daad terzijde had gestaan. Omdat we nog wel eens meer over de hulpvaardigheid van deze bescheiden man, die in ons filmwereldje zelden op de voorgrond treedt hadden gehoord, leek het ons een aantrekkelijke gedachte hem te vragen iets meer over zichzelf en zijn ideeën inzake de filmerij te vertellen.

Zo trokken we op een regenachtige avond naar een stil laantje in Bilthoven, waar Cor al jaren woont en we werden allerhartelijkst door hem en zijn vrouw ontvangen.

Het valt niet te ontkennen, dat de filmhobby van Cor en zijn werk als animator bij Joop Geesinks Dollywood door de jaren heen nauw met elkaar verweven zijn geweest, maar ook hier is zijn werk uit zijn hobby voortgekomen.

Experimenten

Cor was namelijk tekenaar en illustrator van boeken, tijdschriften en brochures. Bij het wegvallen van de Marshall-hulp in het begin van de vijftiger jaren, kwam daar prompt de klad in, omdat de uitgevers het papier duur moesten gaan betalen en allereerst op tekeningen gingen bezuinigen. Zo werd Cor werkloos en ging hij met zijn Kodak roggebroodje, dat hij een paar jaar daarvoor tweedehands gekocht had om zijn kinderen te kunnen filmen, aan het experimenteren met tekenfilms.

Hij herinnert het zich allemaal nog goed: 'Ja, ik kocht dat cameraatje in

1948, een uitstekend ding overigens, omdat mijn oudste zoon Vincent één jaar werd en het me leuk leek om het allemaal voor later vast te leggen. Toen ik mijn eerste filmrolletje terug kreeg, wist ik meteen dat ik niet kon filmen. Ik heb toen een boekje gekocht, Smalfilmers Ideeën van Dick Knecht heette het. Dat kan ik nog iedereen aanbevelen, want dat is grandioos en daar heb ik verschrikkelijk veel uit geleerd.

Spelregels

Door dat allemaal in de praktijk te brengen, ging ik begrijpen waarom je het doen moest zoals daar beschreven stond. Ik begon in te zien, dat er bij het maken van een film spelregels zijn, die je niet ongestraft kunt overtreden. Bij mijn tweede film plakte ik al niet meer de bomen van de Veluwe achter de duinen van Katwijk. Ik begon met mijn kinderen, aan de hand van een scenariootje, filmpjes te maken en toen won ik met het filmpje Angst nog een tweede prijs op een NOVA wedstrijd ook...'' In de tijd, dat Cor geen werk had, kwam hij in contact met de toenmalige rönt-

Constant prutsen aan de poppen.

genoloog van het Antoniusziekenhuis in Utrecht, die met het plan rondliep om door middel van een tekenfilm aan artsen uit te leggen, wat je met ultrasonisch geluid in de geneeskundige kon bereiken.

Eerste tekenfilm

Cor maakte deze instructiefilm voor hem en met het celluloid, dat hij overhield omdat hij het wel een tikkeltje te

**Reportage: Ton Suurhoff
Foto's: Jan Volland**

ruim besteld had, maakte Cor zijn eerste eigen tekenfilm in kleur en met synchroon geluid. Anderhalf jaar werk, meer dan drieduizend tekeningen en een oneindig gepruts met koffergrammofoon en stroboscoop. Toen dan ook in Elsevier een advertentie stond, waarin Geesink een animator zocht en tientallen sollicitanten met mappen vol tekeningen kwamen aandragen, was Cor de enige die een tekenfilm van eigen hand kon laten zien en hij werd prompt aangenomen. Na een jaartje aan tekenfilms gewerkt te hebben, kwamen de poppenfilms en Cor weet nog hoe hij hem in het begin daarvoor geknepen heeft, want hij wist wel, wat hij kon, maar ook, wat hij niet kon en dat was poppenfilms maken.

Gemakkelijker

Dat viel in de praktijk allemaal best mee. Hij vertelt: 'Eigenlijk is een poppenfilm maken gemakkelijker, dan een tekenfilm. Dat zit hem namelijk hierin; bij een tekenfilm moet je elke fase van de beweging drie-dimensionaal verbeelden op een plat vlak. Je maakt dus een projectie van een beweging in een plat vlak. Maar een pop, die een eindje verderop neergezet wordt, wordt door de camera anatomisch en perspectiefisch volkomen juist geregistreerd. Dat hele gebied van goed kunnen tekenen, dat viel van me af, maar ik hield de beweging ruimtelijk over: Want dat is het verschil, je moet bij poppenfilm ruimtelijk denken, de bewegingsbaan gaat van hier naar daar in zoveel beelden. Bij tekenfilm is dat te controleren, dan leg je maar 12 velletjes op elkaar met een lamp eronder en dan kan je zien of de beweging vloeiend is. Bij poppenfilm weet je het pas, als de film ontwikkeld is'.

Een nieuwe Bell en Howell 16 mm projector is de grote trots van Cor. Voor de 'belangstellende Ton en fotograaf Jan draaide hij op verzoek de poppenfilms Circus en de Begrafenis.

Niet te betalen

Cor kan met veel humor vertellen over de tijd, toen Dollywood van Joop Geesink op zijn hoogtepunt draaide. De glorie van de poppenfilm voor commerciële doeleinden is wat voorbij, omdat het zo een verschrikkelijk arbeids-intensief werk is, als je het goed wilt doen. En dat kan eenvoudigweg niet meer betaald worden. 'Bovendien', zegt Cor, 'het kwaliteitsverschil tussen onbeholpen en goede animatie dringt haast niet tot de massa door. Zolang het klapbeekt op het doek en beweegt, al is het nog zo schokkerig, dan vinden de mensen het

al lang mooi. Als je vraagt: vindt u dat nou niet lelijk, dan zeggen ze nee hoor, het zijn toch poppen, dat moet zo. Voor mij moet dan nu juist niet. Mijn ideaal van animatiefilm is het volgende: als je vergeet, dat het maar poppen zijn. Als je zo geobsedeerd wordt door de beweging en het verhaal, dat je dat vergeet, dan is de animatie geslaagd. Het hele scala van menselijke emoties, dat boeit me gewoon en dat observeer ik en dat kun je allemaal gebruiken bij die poppen'.

Loeki de Leeuw

Zo heeft Cor Icke in de ruim 25 jaar, dat hij bij Geesink gewerkt heeft, alleen nog maar poppenfilms gemaakt. Het zijn er vele tientallen geweest, meerdere kregen binnen- en buitenlandse onderscheidingen. Toen kwam Loeki de Leeuw voor de Ster-reclame. Joop Geesink bedacht de ideeën, Cor voerde ze uit. Hij is er ruim acht jaar mee bezig geweest en heeft er meer dan 2000 gemaakt. Gemiddeld 100 beelden per aflevering, soms werden er 7 op één dag gemaakt. Vaak ook was Cor met zijn assistenten 2 1/2 dag aan één aflevering

Loeki? Ik kan die leeuw niet meer zien

bezig. Cor komt er rond voor uit, dat hij die gekke leeuw niet meer zien kan. 'Heeft het je dan nooit genoeg gedaan, als je de mensen hoort zeggen: het leukste van die hele Ster-reclame is die leeuw?' 'Jawel' zegt Cor, 'maar daar zit toch eigenlijk ook wel een wrange kant aan. Want ik heb dan wat bekendheid gekregen door die leeuw, daar ben ik heus niet zo trots op. Dat is zo moeilijk niet. Het mopje doet het, niet de geraffineerde animatie. Het is de stomme smoele van die leeuw, die het doet en de situatie. Slechts heel weinig mensen kennen mijn 10 minuten poppenfilms voor Philips, dat is pas goede animatie.

Animator

Zo werd Cor Icke van tekenaar animator, ongemerkt werd zijn vroegere vak z'n hobby: schilderen en tekenfilms maken. Vooral zijn liefde voor schilderen komt sterk tot uiting, in zijn gesprekken en door de vele schilderijen, die de muren van alle kamers in zijn huis sieren. Hij heeft een eigen stijl met veel donkere tinten en felle contrastkleuren. Hij laat ze ons met be-

Enkele hoofdrolspelers uit de Begrafenis.

scheiden trots zien, terwijl hij vertelt hoe en waar en waarom hij ze heeft geschilderd. Soms kregen we de indruk, dat schilderen een grotere liefde van hem is, dan tekenfilms maken. Cor ontkent dat, hij doet het beide even graag. Hij wijst ons met gepaste bewondering op de schilderijen van zijn zoon en zijn kleindochter, die ook in zijn huiskamer hangen en hij verbaast zich: 'Die jongen is hoogleraar in de theoretische sterrenkunde en dan maakt ie dat... Onze lieve Heer bewandelt wonderlijke wegen'.

Toch weer poppen

Toch kan Cor de poppenfilm niet helemaal vergeten. Als we op de zolderkamer komen, staat daar de hele set gebouwd voor een nieuwe poppenfilm, die Cor aan het opnemen is. Hij bedacht een nieuwe variatie op het aloude thema van de kunstschilder en zijn model. Opnieuw viel het ons op, hoe mensen, die het vak verstaan met bescheiden hulpmiddelen een graad van perfectie bereiken, door met liefde en zorg elk detail te omringen.

Terug in de huiskamer vertelt Cor, dat hij veel uitgenodigd wordt door film-

Schilderen is eveneens een zeer geliefkoosd tijdverdrif. Er kan altijd nog wel wat bij op de muren in de kamers, die rijkelijk van werkstukken zijn voorzien.

Kopen geen kènnen

Filmen, dat kan namelijk iedereen. Dat staat in die folder. Als je die camera koopt, dan kan je een film maken. Dit zit erop en dat zit erop, dus dan maak je zo een film. Geluid? Geen probleem hoor, want er zit een microfoon op en de derde knop van links indrukken je

zijn nu eenmaal meer folders dan ik avonden geef.

Veel facetten

Ik probeer die mensen aldoor aan hun verstand te peuteren, dat filmen een erg moeizame hobby is, omdat het zo een hoop facetten heeft. Kijk, fotograferen dat is iets simpeler. Je neemt je object in de zoeker, je drukt op de knop en dan is de schepping afgelopen. De rest is techniek en dat is wel fijn geregeld. Maar als ik met een filmtoestel op de knop druk, dan heb ik nog maar één opname van de 150. Ik heb met foto's niets te maken met de regie of met de uitlichting, tenzij ik atelierfoto's maak, maar dat is weer wat anders. En ik heb niets te maken met de spelers, die ziek zijn of het verhaal, dat ik moet verzinnen. Kortom, filmen is naar mijn idee bezig zijn met zo'n zes tot acht verschillende dingen. Je moet toch een zekere smaak hebben met betrekking tot je geluid, wat psychologisch inzicht in je spelers, wie is er nu regisseur van nature... niemand, dus het is wel moeilijk, dat ontken ik helemaal niet.

'Lopen, fietsen en filmen moeten geleerd worden'

clubs om over zijn hobby te komen vertellen en zijn films te vertonen. Hij doet dit al jaren, maar soms, zo zegt hij, word ik er wel eens een beetje moedeloos van. Hij vertelt waarom:

Geen tijd...

'Je kunt praten als wijlen Brugman, maar je hoort steeds ongeveer hetzelfde. Ja meneer, da's mooi, zo'n film maken, maar ik heb zo weinig tijd, want ik moet nog tennissen en m'n zuster was jarig en dan regent het en dan kan Piet niet... Die mensen, die denken maar, dat filmen eigenlijk vanzelf gaat. Dat is een spelereitje en dat moet vooral niet teveel moeite kosten. Er komt nog een ander ding bij. De bioscoop en de televisie zijn altijd beter dan de amateur, dus als je iets maakt, dan moet je bij voorkeur iets maken, dat zo interessant is, dat de mensen het zien willen. Ik herinner me nog, dat 25 jaar geleden de mensen zeiden: Gunst, heb jij een filmcamera? Als het niet te veel moeite is, kunnen we dan vanavond niet eens wat zien? Tegenwoordig zeggen ze: ik wil wel bij die vent op visite, als hij in 's hemelsnaam maar niet weer met die rotfilmpjes van hem aankomt...'

hebt geluid. Het idiote is dat als ik tegen iemand zeg; ga je mee biljarten, dan zeggen ze nee. Dat kan ik niet, dat heb ik nooit geleerd. Lopen moet je leren, fietsen moet je leren, maar filmen niet. Je koopt dat toestel en dan kan je een film maken, klaar! Dat vind ik verschrikkelijk, want die handel wint het altijd van mijn geklets natuurlijk. Er

Cor met het clowntje uit Circus.

Wat moedeloos

Daar zien de mensen dan zo tegenop, dat de filmische prestaties beperkt blijven tot een dagje Artis of Ouwehand en dan ziften ze al die giraffes af en die hebben toch al zo'n end om af te ziften met die lange nekken en dat is dan de film. Dat heeft mij de laatste jaren wat moedeloos gemaakt. Ik mis echt de wil om er wat beters van te maken. Dan vraag je je af, waar doe ik dat allemaal voor. Want de man in wie het echt zit, die doet het tòch wel. Dat hebben we aan die van Kuik gezien. Die ontdekt dat instinctief en door boeken lezen, praktische ervaring opbouwen gecombineerd met een goede smaak, komt hij ook wel aan de top, maar dat is helaas een uitzondering'.

Iets achteruit

'Maar het peil van de amateurfilms is toch wel vooruit gegaan?' 'Daar ben ik niet zo zeker van. Technisch misschien wel, maar creatief? Ik vind dat het gemiddelde wat achteruit gaat, een enkele uitschieter daargelaten. Als je vroeger op het NOVA-congres kwam, dan hadden ze op de voorselectie de tien of twintig beste films eruit gehaald en die stonden werkelijk op een erg hoog peil. Ik kan ze na zoveel jaar nog opnoemen ook. Een paar van Brumstede en Peter en de Appels van Zaadman en McGilfrey. Dan was er Goossen, die met van Geest samen Gaslucht maakte en Melis met een voortreffelijke animatie met wasknijpers.

Dat waren uitstekende films, maar misschien, dat ik ouder word en gewoon niet mee kom met de geest van deze tijd. Wat ik soms op het doek zie begrijp ik niet eens. Dan denk ik, waar gaat het over...

Niet abstract

Maar nogmaals, misschien is het een

Dit is de schilder uit de poppenfilm, die op het moment wordt vervaardigd.

knop. Daar heb ik praktisch al mijn tekenfilms mee opgenomen. Dat beeld stond rotsvast, het fixed focus lensje was ideaal om mee te werken, want bij lensopening 16 was het van 80 cm tot oneindig ragscherp. Toen heb ik later – want je wordt toch ook aangevreten door de welvaart en dat 'maar jôh, heb jij geen zoom...?' bezorgt je op den duur ook een minderwaardigheidscomplex – een dubbel acht Ciné Nizo gekocht. Een uitstekende camera met een Schneider objectief en die heb ik nu nog. De vierde waar ik nu mee werk, is een Paillard H 16 reflex, die ik van een bevriende relatie voor mijn leven in bruikleen heb gekregen. Dat is erg aardig van die man'.

Niet duur

'Is filmen duur?'

'Ach, elke hobby kost wat geld. Maar als je zoals ik een film uitsmeert over drie-kwart jaar en je bent zorgvuldig met je materiaal, dan lijkt het me goedkoper dan eens in de week biljarten met een pilsje'.

Natuurlijk valt de naam van Walt Disney. Cor heeft een enorme bewondering voor hem en Disney is naar zijn mening de grootste geweest tot nog toe op het gebied van animatie. Natuurlijk heeft de man ook concessies aan de commercie moeten doen. Hij is echter nooit door iemand verbeterd, hoogstens geëvenaard. Pinokkio was de beste.

Cor vergeet ook niet om met waardering Yuri Trnka te noemen als voorbeeld van de prestaties van poppenfilmmers uit Hongarije en omliggende landen, waar men zelfs aparte opleidingen voor deze vorm van kunst heeft.

Met pensioen

Cor Icke blijkt een boeiende gesprekspartner te zijn, een fijngevoelig mens, die veel over allerhande zaken nagedacht heeft en rustig en bedachtzaam een mening formuleert. Hij is nu zo een half jaar met pensioen en weet, dat een aantal zaken voor hem voorbij zijn. Zo betreurt hij het nog elke dag, dat hij niet meer kan voetballen. Van zijn twaalfde tot zijn zeven en vijftigste heeft hij in het doel gestaan en elke week competitie gespeeld. Hij was er bezeten van. Maar eens komt het moment dat je er mee op moet houden. Hij geeft toe, dat er een groot gat viel in die eerste paar maanden, dat hij bij Geesink weg was, want je mist dan toch de spanning om het werk op tijd klaar te krijgen, de omgang met je collega's en de geintjes in de koffiekamer. Zelfs de kleine verdrietigheden, die elk werk nu eenmaal meebrengt.

Volle dagen

Er blijft nog erg veel over, waarop hij zich verheugt om het te gaan doen. Weet wat tennissen met zijn vrouw, een rolletje spelen bij de plaatselijke toneelclub of in een film, zijn lezingen, de Filmgroep Centrum in Bilthoven, waarvan hij al jarenlang trouw lid is en schilderen en films maken zullen zijn dagen meer dan vullen. En ongetwijfeld zullen de contacten met Holland Animation wat nauwer aangehaald worden, nu daar wat meer tijd voor is.

'En af en toe een bioscoopje...?'

'Nee, ik kom zelden meer in de bioscoop. Ik hou niet van die onverwachte en onnodige sex, die je te pas en te onpas voorgeschoteld krijgt. De laatste film, die ik gezien heb, was Turks Fruit en die vond ik bijzonder goed gemaakt. Maar daar was de sex functioneel en daar heb ik geen bezwaar tegen'.

Cor Icke, animatiefilmer, solist. Die in principe het liefst alleen werkt, omdat dit soort filmbeoefening nu eenmaal een grote concentratie vereist en mensen om je heen gauw afleiden. Maar die altijd open zal staan voor iedereen, die zijn hulp zoekt en zelf maar met grote schroom om hulp zal vragen. Dat moest hij toch eens wat meer doen, want hij heeft meer goede vrienden dan hij denkt en die willen hem graag ook wel eens helpen. Wij hopen van harte, dat hij nog lange jaren in de filmerij actief zal blijven.

PINOKKIO van Walt Disney was de allerbeste

kwaal van mij. Ik ben een werkelijkheidsfanaticus, ik ben absoluut geen abstract iemand. Ik moet zien, wat het voorstelt en dat begrijpen, hoe dan ook. Dat neemt niet weg, dat ik iedereen z'n stijl van filmen gun, anders zou het misschien ook te eenzijdig worden'.

We weten Cor over te halen om een paar van zijn films te draaien. Dat doet hij op zijn nieuwe 16 mm Bell & Howell projector, die hij gekocht heeft van het geld, dat hij bij zijn 25-jarig jubileum bij Geesink gekregen heeft. We zagen Circus en de Begravenis, beide juweeltjes van poppenfilms, Cor gaat er toch nog wat aan schaven, perfectionist als hij nu eenmaal is.

Vier camera's

De vraag komt op, met welke camera's hij in al die jaren heeft gewerkt. Dat blijken er niet zo veel te zijn: 'Vier, in al die jaren. Het eerder genoemde Kodak roggebroodje, de tweede was een Eumig C 3, een dubbel acht camera met een fantastische lens en daar zaten drie snelheden op, met een enkelbeeld